

כשהייתי קוף

יעקב א. סגל (1923 - 1995)

הייתי עוד קטן מאוד, בקושי בן שלוש וחצי, כשביום יפה אחד אמר אבא "נלך לקרקס!" אני, כמובן התחלתי מיד לקפוץ ולצעוק "הידד! הידד!"

גם אמא שמחה, אבל לא קפצה ולא צעקה, כי משום מה המבוגרים נוהגים באיפוק.

כולנו אהבנו מאוד קרקס, גם אבא, גם אמא, גם אני, וביום היפה הזה קרקס היה במיוחד מעניין בשבילנו, כי בו הופיע חבר של אבא, מאלף חיות מפורסם, אנטולי אנטוליאביץ' דורוב. ואבא שלו וסבא וכל המשפחה וכל הקרובים היו מאלפי חיות. הם אילפו חיות מסוגים שונים ולימדו אותם תעלולים שונים והחיות הופיעו בקרקס בלי להתמרד, כי כל בני דורוב אהבו את החיות דאגו להן ולא פגעו בהן.

כך לדוגמה ארנב, עשה תעלול (והוא ידע לתופף בתוף) ודורוב היה נותן לו גזר. וכל הארנבים אוהבים גזר מעל הכל, גזר וכרוב. ולחתול נתן דורוב חלב, לדוב - דבש, לעז - עלי לבנה ולעכברים הגרגרנים - סוכר. אני רק

לא יודע במה הוא האכיל שועל כדי שזה יתיידד עם תרנגול, ומה נתן לאכול לזאב, כדי שזה לא יטריד עז. את זה אינני יודע עד היום, ובילדותי לא הספקתי לשאול את דורוב.

אבל הדבר החשוב ביותר שדורוב לימד את החיות שלו, זה לנסוע ברכבת!

אבא כבר הרבה פעמים אמר לי שיגיע זמן ובמו עיניי אוכל לראות את רכבת המפורסמת. וכפי שסיפר אבא, ברכבת זו הכל היה כמו ממשי, רק קטן מאוד. בראש נסע קטר כמו ממשי אבל קטן ואחריו על פסי ברזל קטנים נסעו קרונות קטנים, כמו ממשים.

בקטר, בבגדי מכונאי נסע קוף. דורוב לימד אותנו להציץ דרך החלון ולמשוך מנוף מיוחד. ואז לקטר צפר בקול רם.

וכשהרכבת הייתה מגיעה לתחנה, אנטולי אנטוליאביץ' כיבד את המכונאי באגוזים מתוקים.

רק את הפיל לא יכלו לשים ברכבת, כי הוא היה כל כך גדול שלא היה לו מקום בשום

קרונ, וכל כך כבד, שהיה מפרק את כל מסילת
הברזל.

כדי שהפיל לא ירגיש מוזנח, הלבישו אותו
במעיל אדום גדול ומינו אותו למנהל תחנת
הרכבת. כשהרכבת הייתה צריכה לצאת
מהתחנה הפיל צלצל בפעמון נחושת, דביבון
בעל פסים היה מרים את זרוע הרמזור,
קוף-מכונאי היה צופר, הקטר משך את
הקרונות, ומחלונות של הקרונות חיות שונות
הוציאו את ראשיהן.

והפיל הגדול נפנף בעצב אחרי הרכבת בחדק
הארוך שלו, נאנח כבדות והצטער מאוד שהוא
כל כך גדול ולכן אינו יכול לנסוע עם האחרים.
והנה אנו הלכים לקרקס!

היום אני בסוף אראה בעצמי את הרכבת
המפורסמת!

אבל כשהגענו לדורוב ראינו שהוא יושב
עצוב-עצוב, כמעת ובוכה.
"טוליק, מה אתך?" שואל אבא שלי "מה
קרה?"

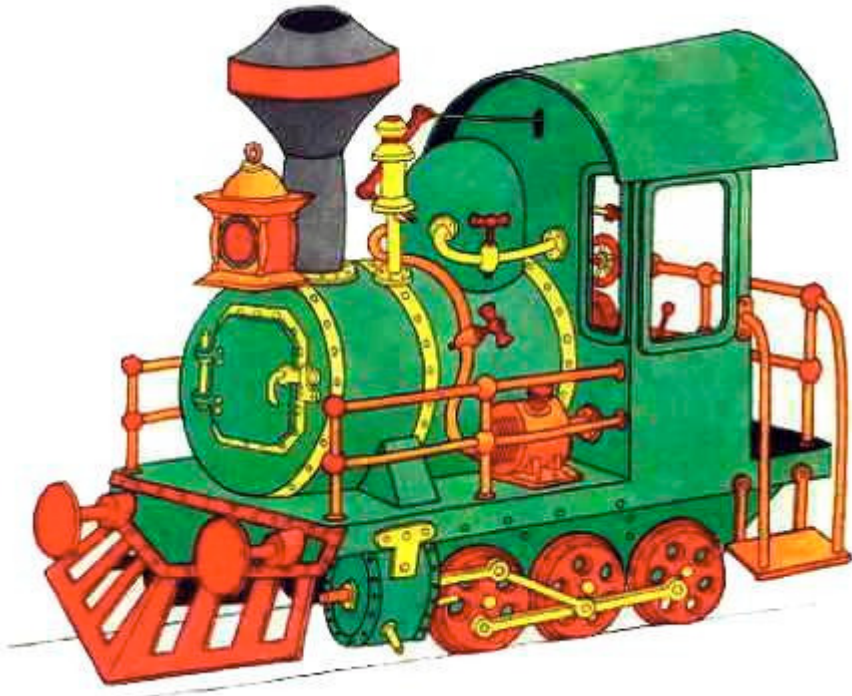
"אך, סשה!" עונה דורוב "יאשנקה חלה.."

לדוד דורוב.
התחלנו כבר לקום
כדי ללכת להצגה אבל
אז מאלף החיות
המפורסם הסתכל עלי
באופן מוזר ואמר
"חכו, חכו! בא לי רעיון
נהדר לראש!" ודורוב
שאל אותי "אתה ילד
אמיץ?"
"אמיץ.."
"אז ניצלנו!" קרא
דורוב ושאל אותי שוב
"תרצה היום להיות
קוף? כלומר רציתי
לשאול - מכונאי?
רוצה? הא?"
לא ידעתי מה לענות, אך אמא עזרה לי
"בוודאי לא קוף" אמרה "אבל מכונאי בוודאי
כן."
"מובן שלא קוף!" הצטחק דורוב "אני רק

"איך זה!" השתוממה אמא "הנה הוא, בריא
לגמרי!"
"לא" עונה דורוב בחיוך עצוב "לא יאשה, הבן
שלכם, אלא הקוף שלי יאשקה, המכונאי של
הרכבת שלי."
"מה אתו?" שואלת אמא "כאב בטן?"
"אינני יודע" נאנח דורוב "הוא בוכה ולא יכול
להסביר לי."
"זאת אומרת שהיום הרכבת לא תיסע?"
שאלתי.
דורוב רק פרש את ידיו "זאת אומרת שלא
תיסע. בלי מכונאי לא תוכל לנסוע."
"באמת חבל על הקוף" אמר אבא "אז אין מה
לעשות, טוליק, להתראות. מסור דרישת
שלום למכונאי שלך, יאשקה. שיבריא מהר.
ואנחנו נלך למקומות שלנו, כי ההצגה עוד
מעט תתחיל."
ואני מאוד הצטערתי על הקוף וכמובן על כך
שלא אראה את הרכבת. אבל אמא אמרה
"אל תתעצב, יאשה, הרופא יבדוק את הקוף,
ייתן לו תרופה וכשהקוף יהיה בריא נבוא שוב

כובע של רכבתן, כך שמתחת המצחייה
המבריקה בלט רק קצה האף שלי.
ומאולם ההצגות נשמעה כבר מוסיקה. שם
כנראה התחילה כבר ההצגה!
אני מאוד אהבתי קרקס וכבר תיארתי לעצמי
איך לזירה מוארת היטב יוצא אדם לבוש
שחורים, מנהל הקרקס, ומודיע "ההופעה
הראשונה שלנו..." ולזירה יוצאים לוליינים
חזקים. הם הולכים שם על השטיח האדום על

רציתי לשאול את יאשה האם ירצה לנסוע
במדים של יאשקה שלנו על הקטר, זה הכל.
לא חשבתי אחרת. טוב?"
"אני לא יודעת" אמרה אמא "צריך לשאול את
הגברים" והיא פנתה לאבא ואלי "מה דעתכם
ילדים?"
"בני, תסכים!" אמר אבא "הזדמנות כזו לא
תהיה לך עוד! אך, בעצמי הייתי עושה זאת
אילו הייתי קטן יותר!"
ובאותו רגע דמה אבא שלי לפיל, שלא לקחו
אותו ברכבת.
"נו?" הביט בעיניי דורוב "מסכים?"
"טוב" אמרתי בלחש.
"לא הבנו כלום" אמרה אמא "דבר, בבקשה,
יותר חזק."
"הרי אתה אצלנו אמיץ מאוד" אמר אבא.
ואני קראתי בקול "כן!"
ואז זה התחיל!
לא הספקתי להתאושש כשכבר הלבישו אותי
בבגדי מכונאי, והם התאימו לי בדיוק. היינו
עם יאשקה באותו הגובה. חבשו לי על הראש

הידיים, מבצעים גלגולים באוויר ותעלולים שונים!..

ואחר כך להטוטנים יתחילו לזרוק ולתפוס עשרים כדורים צבעוניים כשעל ראשם באותו זמן עומד מייחם עם מים רותחים.

שם יקפצו, יפלו ויקומו ליצנים מצחיקים. שם יהיו בוודאי עוד הרבה הופעות מעניינות, אך כל זאת לא אוכל לראות, כי אני חייב לעזור לדורב, כי רק אני יכול להחליף את הקוף החולה.

ובזמן שכך הרהרתי עשו ממני מכונאי. כדי שאף אחד לא ירגיש שבמקום קוף יושב בקטר ילד רגיל מרחו לי על הפנים איפור בצבע חום ועל הידיים הלבשה לי אמא כפפות שלה.

בסוף דוד טוליה דורב הראה לי את הקטר שלו. הקטר היה ירוק עם ארובה שחורה, עם פנסי נחושת מבריקים ועם ברזי נחושת. "כל זה פשוט מאוד" אמר דורב "אינך צריך לעשות דבר, הוא ייסע בעצמו כשצריך." "והצופר?" שאלתי.

"נכון!" שיבח אותי דורב "הצופר הוא החשוב ביותר. כשתמשוך במנוף הזה הקטר יצפור. בנת?"

בוודאי. הבנתי הכל ורציתי מאוד לבדוק היטב את הקטר, אך סביב היו דברים כה רבים וכה

הבימה.

הצופה יושב לו בנחת במקומו וכלל לא חושד שבאותו הזמן במסדרונות הקרקס מתנהלת עבודה במתח רב, ההכנה להצגה. רותמים את סוסי הקרקס ומלבישים אותם במדים חגיגיים מנצנצים, משפשפים את האופני הקרקס עד שמבריקים היטב, הלהטוטנים חוזרים על הביצועים המפליאים שלהם, והלכי חבל בודקים את החבלים שלהם.

כאן, אחרי צדי הבימה ראיתי יותר מאשר יכולתי לראות אילו ישבתי על מקומי באולם ההצגה.

ועכשיו כולם התרגשו כי עמדה להתחיל ההצגה של אנטולי אנטוליביץ' דורוב. "תהיה אמיץ!" אמר לי דורוב "מחכים לך בזירה!"

אנטולי אנטוליביץ' חיך בחיוך רחב, כי מול הצופים הוא הופיע תמיד מחיך, וכך יצא לזירה. ואנחנו שמענו משם מחיאות כפיים סוערות. הצופים קיבלו כך את האומן האהוב שלהם.

מעניינים שעיני ממש התרחבו. וכעבור רגע כבר לא הצטערתי שלא הלכתי לראות את ההצגה. התברר ששחקני הקרקס, לפני שיוצאים לזירה, חוזרים עשר פעמים על הביצועים והתעלולים שלהם מאחורי צדי

הקטר שלי צפר ואני לא הרגשתי אפילו
שהפסקתי לפחד.
כך עברנו סביב הזירה שלוש פעמים ואחר כך
לעיני הצופים דורב כיבד את הנוסעים:
לארנב נתן גזר, לחתול חלב, לעכברים סוכר
ולאגוזים מתוקים.

*

כמה שנים עברו מהיום היפה הזה!
עכשיו אני, כנראה, דומה יותר לפיל הזה שלא
ניתן להכניס לתוך קרון קטן..
ומאז לא הזדמן לי עוד לטעום אגוזים כל כך
מתוקים.

אוי!.. לי נעשה פעם קר, פעם חם, כי הרי תוך
רגע צריך הייתי לצאת על הקטר ואני..
אמא עמדה לידי ופעם החווירה, פעם
הסמיקה, היא התרגשה יותר מכולם.
"הבן שלנו, דומה, מריח כבר כמו קוף"
התבדחה אמא מהתרגשות.
"שטויות!" גם אבא התרגש "בערב לא נרגיש
בכל ריח, הכל יתמוגג."
והנה ממקום כלשהו נשמע קול חזק "הנה
באה הרכבת!"
נבהלתי מאוד, אבל לא בכיתי כי הרי מכונאים
לא בוכים. ואז התחלנו לנסוע בתוך פרוזדור
חשוק. אחר כך איש שמח כלשהו קרא "הי
יאשקה, אל פחד! צפור חזק, מכונאי! דרך
צלחה!"

אני משכתי במנוף, הקטר צפר ומתוך
הפרוזדור החשוק יצאנו לתוך הזירה
המוארת.

מוסיקה יפה נשמעה, הצופים צחקו בשמחה
ומחאו חזק כפיים. הם חיכו שיופיעו קרונות
עם חיות של דורב.